

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

یادداشت هفتگی

سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال ۱ / شماره ۱ / ۱۳۹۹

۱۳۹۹/۰۷/۱۲

مطالب این شماره

کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

در برنامه‌ی ششم توسعه..... ۱

تهیه و تحلیل: کوهسار خالدي

تصویب طرح تامین کالاهای اساسی در

مجلس شورای اسلامی ۲

تهیه و تحلیل: احسان رجبی

این موسسه با کمال احترام و سپاس، پذیرای نظرات ارزشمند
خوانندگان این اثر می‌باشد

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ شماره: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵-۱۵۸۱۵
کدپستی: ۳۲۳۱۳-۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>

بر مبنای قیمت‌های سال پایه ۱۳۸۳، مجموعاً حدود ۴/۱ درصد کل سرمایه‌گذاری اقتصاد را به خود اختصاص داده است؛ در حالی که مجموع سهم ارزش افزوده بخش در تولید ناخالص داخلی در همین دوره، حدود ۶/۴ درصد بوده است. حفظ منابع پایه آب و خاک، استفاده از دانش‌آموختگان کشاورزی، حفظ و تداوم رشدهای اقتصادی بالای کشاورزی در شرایط اقلیمی و تحریم اقتصادی، بدون سرمایه‌گذاری کافی و متناسب در این بخش، با چالش‌های جدی در آینده مواجه خواهد شد. بخش کشاورزی ایران در چند دهه گذشته، بخشی از نیروی کار و سرمایه خود را از دست داده و در اختیار سایر بخش‌های اقتصادی قرار داده است. سال‌هاست که رویکرد کشورهای توسعه‌یافته، انتقال سرمایه از سایر بخش‌ها به بخش کشاورزی است. با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری دولتی در ایجاد زیربنای کشاورزی و ایجاد انگیزه و بستر لازم برای حضور سرمایه‌های بخش خصوصی (داخل و خارج از بخش کشاورزی)، حجم سرمایه‌گذاری دولتی در بخش کشاورزی، یک متغیر کلیدی به حساب می‌آید.^۲ نباید فراموش کرد که سرمایه در جایی آرام گرفته و لانه می‌گزیند که همزمان، امنیت و سودآوری نسبی بالا داشته باشد.

با توجه به توضیح مذکور، موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

- افزایش ویژه منابع اعتباری عمرانی کشاورزی برای جهش در سرمایه‌گذاری دولتی
- تخصیص منابع اعتباری با نرخ بهره ترجیحی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
- تقویت و توسعه ساختار و ابزارهای مالی کشاورزی
- دسترسی آسان، سریع و ارزان تولیدکنندگان به تسهیلات بانکی

۲. آمار سرمایه‌گذاری کشاورزی به تفکیک بخش‌های دولتی و خصوصی منتشر نمی‌شود.

عنوان خبر: کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در برنامه ششم توسعه

تهیه و تحلیل: کوهسار خالدی

کد: PN-AFP-13990712-(1)

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۷/۰۹

خلاصه متن خبر: بر اساس آمارهای بانک مرکزی ج.ا.ا. سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی بر اساس قیمت‌های سال پایه ۱۳۹۰، از ۴۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵ به ۳۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ کاهش پیدا کرده است (متوسط نرخ رشد سالیانه ۸- درصد). میزان سرمایه‌گذاری سال ۱۳۹۸، پایین‌تر از مقدار سرمایه‌گذاری سالانه در دوره ۹۸-۱۳۸۰ بوده است. در سال‌های برنامه ششم توسعه، سرمایه‌گذاری در کل اقتصاد کشور، روند کاهشی داشته است (متوسط نرخ رشد سالیانه ۶- درصد)، اما کاهش شدید سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی در سال‌های مزبور، با توجه به ضرورت تزریق سرمایه بیشتر و حفاظت از منابع پایه کشاورزی، نمی‌تواند در راستای اهداف کلان ملی و بخشی باشد.

جدول (۱). وضعیت سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

طی سال‌های برنامه ششم توسعه

(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ واحد: هزار میلیارد ریال، درصد)

سال	سرمایه‌گذاری کل		سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	
	مقدار	رشد	مقدار	رشد
۱۳۹۴	۱۲۱۳	-	۳۷	-
۱۳۹۵	۱۱۶۸	-۳/۷	۴۵	۲۱/۶
۱۳۹۶	۱۱۸۴	۱/۴	۴۱	-۸/۹
۱۳۹۷	۱۰۳۹	-۱۲/۲	۳۸	-۷/۳
۱۳۹۸	۹۷۷	-۶	۳۵	-۷/۹

ماخذ: بانک مرکزی ج.ا.ا. (نماگرهای ۹۶ و ۹۹)

تحلیل و پیشنهاد سیاستی: بخش کشاورزی ایران با عقب‌ماندگی تاریخی در سرمایه‌گذاری مواجه شده است و در طول سالیان گذشته، متناسب با سهم آن در ارزش افزوده اقتصاد، سرمایه جذب نکرده است. بخش کشاورزی در سال‌های ۹۸-۱۳۸۳

۱. نماگر اقتصادی شماره ۹۹ (سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۸)

عنوان خبر: تصویب طرح تامین کالاهای اساسی در مجلس شورای اسلامی

تهیه و تحلیل: احسان رجبی

کد: PN-AFP-13990712-(2)

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۷/۱۰

خلاصه متن خبر: مجلس شورای اسلامی، طرحی برای تامین کالاهای اساسی با هدف کمک به اقشار ضعیف به نحوی که ساختار بودجه تغییری نکند، تصویب کرده است. به عبارت دیگر، این طرح، رقمی به سقف بودجه اضافه نمی‌کند و به نوعی جابه‌جایی در یارانه‌های پرداختی دولت است. ۳۰ هزار میلیارد تومان اعتبار جذب شده این طرح، از محل یارانه‌های پرداختی دولت به سایر اقلام مختلف (هدفمندی یارانه‌ها) است. این یارانه به ۲۰ میلیون نفر (دهک‌های پایین جامعه) و هر نفر ۱۲۰ هزار تومان و ۴۰ میلیون دیگر، ۶۰ هزار تومان به مدت ۶ ماه پرداخت (در قالب کارت الکترونیک به سرپرست خانوارهای مشمول) با مجموع اعتبار بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد تومان، تعلق می‌گیرد. اعطای اعتبار به هفت دهک جامعه، مشتمل بر ۶۰ میلیون ایرانی جامعه هدف یارانه‌بگیر و ۲۵ قلم کالا مشتمل بر گوشت، برنج، شکر و مرغ، تخم‌مرغ، حبوبات و لبنیات و ... در قالب کارت هوشمند کالا، از دیگر ویژگی‌های این طرح است. دو روش اجرایی پیشنهادی برای این طرح پیشنهاد شده است. در روش اول، کارت یارانه‌ای برای خرید کالا به قیمت دولتی با قابلیت استفاده ۱ الی ۲ ماه ارائه می‌شود. روش دوم، کارت یارانه‌ای در فواصل زمانی مشخص شارژ و افراد از فروشگاه‌های دارای کد اقتصادی، صرفاً به خرید کالا اقدام می‌کنند.

تحلیل و پیشنهاد سیاستی: این طرح در عمل ۲۰ درصد کل یارانه‌های پیش‌بینی شده دولت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ برای هدفمندی یارانه‌ها (۳۰ هزار میلیارد تومان از ۱۵۰ هزار میلیارد تومان) را به خود جذب می‌کند. به عبارت دیگر از مجموع ۱۵۰ هزار میلیارد تومان مصارف هدفمندی یارانه‌ها که مطابق جدول ذیل تبصره ۱۴ قانون بودجه ۱۳۹۹، صرف پرداخت

یارانه نقدی و غیرنقدی، طرح معیشتی خانوارها، کاهش فقر مطلق، یارانه نان و خرید تضمینی گندم و نهاده‌های کشاورزی تخصیص یافته بود، اکنون به کالاهای اساسی که مصادیق آن را وزارت تعاون، رفاه اجتماعی با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه

کشور و بانک مرکزی تعیین می‌کنند، اختصاص پیدا می‌کند. براساس تجربیات بین‌المللی، برنامه کمک تغذیه تکمیلی (SNAP) که توسط وزارت کشاورزی ایالات متحده با هدف کمک به مخارج غذایی خانواده‌های کم‌درآمد اجرا می‌شود، نوزادان، کودکان تحت پوشش وعده غذایی در مدرسه و نوجوانان و زنان باردار تحت پوشش غذای مکمل قرار می‌گیرند. همچنین کهنسالان و افراد معلول نیز با ثبت‌نام در این برنامه غذایی می‌توانند از کمک‌های آن بهره‌مند شوند. از این رو پیشنهاد می‌شود با توجه به جایگاه وزارت جهاد کشاورزی در تعیین مصادیق کالاهای اساسی، موارد زیر در پیشنهاد و تنظیم تصویب‌نامه هیات وزیران مورد توجه قرار گیرد.

۱- توجه به جامعه هدف از نکات ویژه‌ای است که پیشنهاد می‌شود به آن توجه شود. نوزادان، کودکان، نوجوانان و زنان باردار در گروه جامعه هدف قرار گیرند.

۲- توجه ویژه به تامین امنیت غذایی بر اساس سبد غذایی مطلوب و اصلاح سبد غذایی موجود در تعیین مصادیق کالاهای اساسی صورت پذیرد. لذا، میوه و سبزیجات، گوشت قرمز، مرغ و ماهی، لبنیات، نان و غلات در شمول کالاهای اساسی این قانون قرار گیرند.

۳- با توجه به نقش وزارت جهاد کشاورزی در تامین کالاهای اساسی، لازم است پیش‌بینی‌های لازم برای تامین (تولید و واردات) نهاده‌های کشاورزی مرتبط با تولید کالاهای اساسی مشمول، و ذخیره‌سازی و شبکه توزیع آنها صورت پذیرد.

در راستای سیاست خودکفایی و خوداتکایی و اجرای الگوی کشت توسط وزارت جهاد کشاورزی، این قانون فرصت مناسب برای تامین سبد غذایی از تولید داخل خواهد بود.

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵
تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵-۱۵۸۱۵ کدپستی: ۳۷۳۱۳-۱۵۹۸۶

<http://www.agri-peri.ac.ir>
E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir